

GOVOR NA SVEČANOM
OTKRIVANJU SKULPTURE VASKA LIPOVCA
»MARKO MARULIĆ« U PARKU SKULPTURA
U ČILEANSKOM GLAVNOM GRADU SANTIAGU

Božo Biškupić

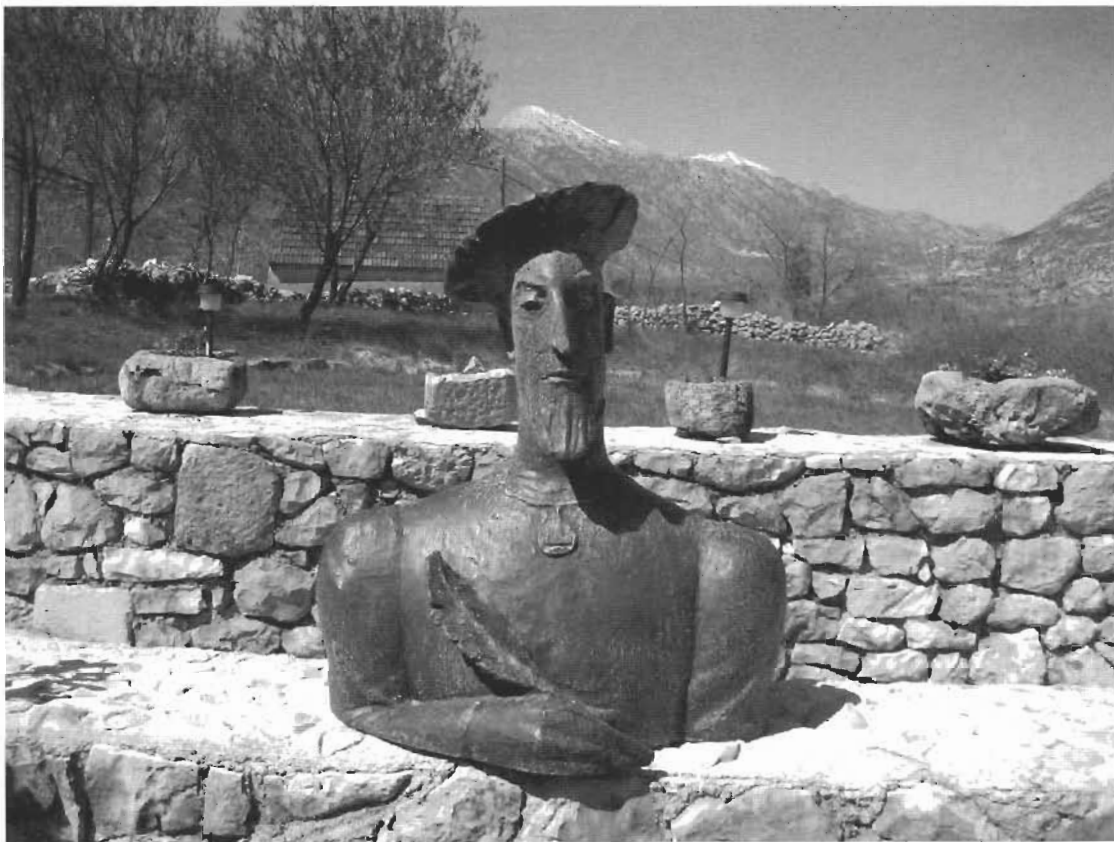
UDK: 821.163.42-05 Marulić, M.: 73(83)
73-05 Lipovac, V.

Poštovane gospođe i gospodo!

Zadovoljstvo mi je pozdraviti vas u ime predsjednika Vlade Republike Hrvatske dr. Ive Sanadera i Ministarstva kulture prigodom svečanog otkrivanja spomenika velikanu hrvatske književnosti Marku Maruliću te zahvaliti inicijatorima današnje svečanosti, gospodinu Osvaldu Riveri Riffu, direktoru Kulturnog instituta Providencije, i Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Republici Čile na čelu s veleposlanikom Borisom Marunom.

Svojim smještajem, kulturom i poviješću Hrvatska je jedinstvena među europskim zemljama. Nalazi se na razmeđu široke regije kontinentalne Europe na sjeveru i Mediterana na jugozapadu. I dok je položaj u zoni interakcije Istoka i Zapada obogaćivao kulturu Hrvatske, osjetljiv geopolitički položaj bio je uzrokom što je zemlja tijekom povijesti često bila na križištu interesa velikih sila. Ratovi i povijesni potresi imali su svoju cijenu, pa Hrvatska ima jednu od najvećih iseljeničkih populacija na svijetu. Približno jednak broj Hrvata danas živi u domovini i izvan nje. Dio te velike dijasporu živi ovdje, u Čileu.

Od prvih pojedinačnih dolazaka, koje bilježimo sredinom 18. stoljeća, preko nekoliko većih useljeničkih valova u 19. i 20. stoljeću, hrvatska se nazočnost na prostorima današnjega Čilea snažno osjeća već više od dva i pol stoljeća. Uz želju da se što prije integriraju u svekolike gospodarske, društvene i kulturne tijekomove novoga okruženja i tako djelatno pridonesu napretku svoje druge izabrane domovine, hrvatski su se doseljenici s jednakim naporima trsili održati neprekinute sponu s maticom, njegovati kulturne i nacionalne vrednote rodnoga kraja i povrh

Ante Strinić: Poprsje Marka Marulića, Plaza Croata, Punta Arenas (2004)

Svečanost otkrivanja skulpture »Marko Marulić« Vaska Lipovca, Park skulptura, Santiago, 13. travnja 2007.

Svečanost otkrivanja skulpture »Marko Marulić« Vaska Lipovca, Park skulptura, Santiago, 13. travnja 2007.
Lijevo: Osvaldo Rivera Riffo, direktor Instituta za kulturu, Providencia;
desno: mr. Božo Biškupić, ministar kulture Republike Hrvatske

Vasko Lipovac: Poprsje Marka Marulića pred Filozofskim fakultetom u Osijeku (2007)

svega očuvati jezičnu kompetenciju u materinskomu izričaju. Danas, u vrijeme sve izraženijeg procesa globalizacije, svakoj je nacionalnoj zajednici iznimno važno sačuvati nacionalni identitet, a u tom se kontekstu kao najčvršći čimbenici nadaju upravo jezična i kulturna baština. Iako su novi naraštaji hrvatskih iseljenika u Čileu mahom već potpuno asimilirani, oni ipak pokazuju sve veće zanimanje i simpatije za zemlju podrijetla svojih predaka, za njezinu povijest i kulturno naslijeđe.

Zbog toga i naša nazočnost na ovoj svečanosti potvrđuje zajedničke napore i želju za očuvanjem povijesnih veza i za boljim upoznavanjem kultura naših naroda. Otkrivanjem spomenika velikom hrvatskom piscu i pjesniku Marku Maruliću u ovom prelijepom parku skulptura u vašem glavnom gradu i naša generacija daje svoj prinos razvoju prijateljstva između dviju geografski udaljenih zemalja.

Poštovane gospođe i gospodo, kako su graditeljska umijeća hrvatskih majstora stajala uz bok najvrjednijih europskih graditelja, arhitekata, kipara i slikara, tako je i veliki majstor riječi, naš sjajni književnik i mislilac Marko Marulić u svoje vrijeme, ali i u mnogim stoljećima nakon smrti, ostao sinonimom umjetnika koji je – iako stvarajući u svojoj domovini Hrvatskoj – svojim opusom ostavio neizbrisiv trag u europskoj, ali, usudujem se reći, i svjetskoj povijesti. Univerzalna kultura europskog latinizma dobila je u Maruliću svojega velikog predstavnika. Marulić je *poeta nobilis* i *poeta doctus*, ali istodobno i *homo Spalatensis*. Iako nikada nije napustio zavičaj, svoj rodni Split, svojom je plemenitom književnom riječi dospio u domove, crkve i knjižnice širom svijeta.

Marulićevi tekstovi na materinskom jeziku potvrđuju zrelost hrvatske književne tradicije i njezinu mogućnost da se na narodnom jeziku stvore djela velike umjetničke vrijednosti. Zato ga danas s pravom smatramo nultom točkom hrvatske umjetničke riječi, ocem ili utemeljiteljem našega pjesništva, a njegovo djelo najzrelijim književnim izrazom hrvatske kulturne baštine.

Cijeneći i proučavajući vlastitu kulturnu tradiciju izgrađenu na temeljima Marulićeva stvaralaštva, pridonosimo stvaranju jedinstvenoga i prepoznatljivog identiteta, koji je oduvijek sadržavao i dio vjernog odraza hrvatske pripadnosti europskom kulturnom krugu, po kojemu istodobno želimo biti prepoznati i od strane ostalih naroda u svijetu. Stoga danas na ovome mjestu podsjećam na veliku umjetničku i bogatu kulturnu prošlost Hrvatske koju dijelimo s nama dalekom Republikom Čile zahvaljujući i trajnim naporima brojnih naraštaja hrvatskih iseljenika koji svojim životom i radom već desetljećima pridonose napretku i boljitku Republike Čile.

Nedavno je spomenik Marku Maruliću postavljen i u gradu Vukovaru, simbolu hrvatske obrane u Domovinskom ratu, pa se zbog toga danas trebamo simbolično prisjetiti i brojnih iskušenja, ratova i bitaka, što ih je hrvatski narod – baš kao i svi europski narodi – morao proći da bi ostvario slobodu i neovisnost te osigurao opstanak vlastita kulturnog identiteta. Može se reći da Vlada Republike Hrvatske postavlja ovaj spomenik posvećen glasovitomu humanistu i književniku Marku Maruliću, čiji je autor istaknuti hrvatski umjetnik Vasko Lipovac, kao simboličnu poruku da humanizam i kultura moraju biti glavne duhovne vodilje svih naroda u

svijetu. Time zapravo slijedimo misao Marka Marulića koji je u stihovima svoga epa *Judita* još 1501. godine pisao da našim djelovanjem u svijetu moraju rukovoditi načela razuma, ljepote i časti.

Želio bih na kraju istaknuti kako se u Hrvatskoj već otprije kroz različite programe i manifestacije prati čileanska umjetnost. Podsjetit ću vas tako na izložbu *Čileanska umjetnost: prelazeći granice*, na kojoj su tijekom 2004. i 2005. godine u hrvatskim gradovima Zagrebu i Splitu hrvatskoj javnosti prikazani radovi 78 suvremenih čileanskih umjetnika. Međutim, izrazio bih želju za mnogo jačom promocijom Čilea u Hrvatskoj i Hrvatske u Čileu. Na tragu takve želje nesumnjivo je bila i izložba *Hrvatska umjetnost u Splitu u Marulićevo doba*, koja je otvorena u Punta Arenasu u siječnju 2004. godine. U ovoj vas prigodi također želim podsjetiti na skorašnje održavanje velike izložbe hrvatske tradicijske kulture u Čileu, čije je otvorenje najavljeno za 2. kolovoza, a koja će doći iz Argentine, gdje se upravo otvara za nekoliko dana.

Kao sve spomenute manifestacije, i ova je svečanost otkrivanja spomenika nedvojbeno izniman događaj, koji pridonosi produblivanju uzajamnog poznavanja i razumijevanja. Vjerujem da će ovo vrsno djelo uglednoga hrvatskog umjetnika Vaska Lipovca svojom profinjenom ljepotom i porukom koju nosi dati novu dimenziju kulturnoj razmjeni između naših dviju zemalja. Raduje me što će se tijekom idućega razdoblja ta razmjena intenzivirati i što će se u kontekstu naših budućih odnosa, poglavito nakon potpisivanja Ugovora između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Čilea o suradnji na području kulture, otvoriti još kvalitetniji prostor za čitav niz jednako vrijednih događanja.

Santiago de Chile, 13. travnja 2007.

Ministar kulture Republike Hrvatske
mr. sc. Božo Biškupić